

kongresszuson tartott referatuma, mely a biztosítási tudományok mai állásával és egyetemi oktatása részleteivel igen behatóan ismerteti meg.

Goldziher Károly.

Jugenderziehung im Jugendstil. Ein Vorschlag zu einer zeit- und naturgemässen Umgestaltung unseres höheren Schulwesens und ein Trostwort für alle bekümmerten Mütter und Väter von *Dr. F. Schmidt*, Direktor der Oberrealschule zu Hanau. Verlag Otto Neumann Wiesbaden, 1903.

A jelenlegi közép- és főiskolák teljes átalakításának kérdéséhez szól a fenn említett mű. Megjegyezzük mindjárt, hogy a szerző «Jugendstil» alatt az ifjúsághoz alkalmazott modern nevelési módszert érti. Szerzőnk három fejezetben tárgyalja reformeszméit.

Az első fejezetben, mely «Mire van szükségünk», vagy «Mi időszzerű» címet viseli, nem csak a latin és görög, de még a modern nyelvek tanítása ellen is kikel szerzőnk, sőt a mostan divó történet, mennyiségtan és természetrajz tanítását is teljesen elítéli. Nézzük csak sorba szerzőnk kifogásait.

Ami a nyelvek tanítását illeti, nem etymologizálásra van szükség, hanem a szemléleten alapuló ismeretekre; mert az orvos pl. igen jó orvos lesz latin vagy görög nyelv tudása nélkül, ha szemléletből megtanulja, hogy pl. a máj mily funkciót végez a test szervezetében, avagy mily betegségek támadhatják meg azt és bizonyára gyógyítani is fogja tudni, akár iecur, heparnak vagy májnak nevezi el e szervet, azért dr. Schmidt azt ajánlja a leendő orvosoknak, hogy azt az időt, melyet a latin és görög nyelv tanulására szentelnek, inkább a természettudományokra fordítsák.

De különös, hogy amily szükségtelennek és fölöslegesnek tartja dr. Schmidt a latin és görög nyelvet, ép olyanoknak tartja a idegen modern nyelveket is, ez utóbbiak tanítása ellen már azért is fölszóval, mert ezek által a külföld rabszolgáivá válunk, helyettök pedig az anyanyelv tüzetesebb és behatóbb ismeretét követeli.

Könyvünk második fejezete, mely «Mi természetes» címet viseli, a különböző tantárgyak mikénti tanításával foglalkozik. Szerzőnk itt is azt hangsúlyozza, hogy tanításunk alkalmával szemléltetésre és megfigyelésre szoktassuk növendékeinket és ne fektessük a fősúlyt absztrakt fogalmakra és messzefekvő képzetekre.

Ami legelőször az anyanyelv tanítását illeti, itt gyakorlatra és semmi egyéb, csakis gyakorlatra van szüksége a gyermeknek, és ha a gyermek ebben elég erős, csak akkor tanítsuk az anyanyelv szabályainak megfigyelésére.

Az idegen nyelvek tanítása is természetes legyen. Mindenekelőtt

kikel szerzőnk a sok gyakorlatírás ellen. Különben, ha a tanár annyira vitte növendékét, hogy ez szóbelileg csak félig-meddig használhatja az idegen nyelvet és ha az idegen nyelvű diktatutumot és a könnyebb irályu szöveget megérti, akkor a tanár teljesen meg lehet elégedve munkájával.

Legtöbb kifogása van szerzőnknek a matematika tanítása ellen, melynek a «drill»-t veti szemére.

A növendékeknel szerzőnk véleménye szerint a mennyiségtan tanítását a testek kimérésével és összehasonlításával kell kezdeni, akkor pl. maguktól is rá fognak jönni ama sarkigazságra, hogy a háromszögnek két oldala együttvéve nagyobb a harmadik oldalnál.

A matematikának természetes tanítása tehát azt követeli, hogy a tanulókkal előbb matematikai tapasztalatokat gyűjtessünk és csak ezek után figyelmeztessük az abstractio és reflexio eredményeire.

Külön pontot szentel szerzőnk annak, hogy tanításunk alkalmával a tanulókkal különböző tehetségeit tartsuk szem előtt, ez oly figyelmeztetés, mely úgy hiszem a legtöbb tanítóra nézve talán fölösleges.

De szerzőnk abbéli kívánságát, hogy tanításunkban a növendékek egyéni érdekeire is súlyt fektessünk, már nem helyeselhetjük, mert ez főleg nyilvános iskolákban csak nagy nehezen vihető keresztül.

Dr. Schmidt könyvének utolsó fejezetében a jövő iskolájával foglalkozik.

A mai szaktanító helyett osztálytanítót kíván a szerző.

Miután a tanuló 4 évig írás, olvasás és számtannal foglalkozik, csak azután vehető fel a felsőbb iskolába, de csakis 10 éves korában és itt is azt követeli, hogy mint a népiskola, úgy a középiskola is csak egységes legyen. A növendékek, kik az egységes középiskolában általános műveltségre tesznek szert, ez iskolában 6 évet töltenek, úgy, hogy onnan 16 éves korukban kerülnek ki.

Az egységes középiskolában tanítandó tantárgyak a következők volnának:

1. Vallástan.
2. Anyanyelv.
3. Természetráaj összekapcsolva a szabadkézi rajzzal.
4. Történelem összekapcsolva a földrajzzal.
5. Két modern és a latin nyelv.
6. Ének és zene.
7. Tornászat.

Ami már most az egyes tantárgyak tanítását illeti, a vallás-tannál azt tartaná leghelyesebbnek, ha az ó- és új testamentum legszébb elbeszéléseit kiválasztjuk, ezeket a tanulókkal elolvastatjuk és az olvasás után megbeszéljük, ezután ez elbeszélésekhez illő mondá-

sokat és verseket tanulnak a növendékek, kik e mondásokat és verseket karénekkal kísérik.

Az anyanyelv tanítására a legtöbb óraszámot szenteli a szerző. Az anyanyelv kultiválásával az æsthetikai kiképzés is járna, mely eddig teljesen el volt hanyagolva.

Ami az idegen nyelvek tanítását illeti, némi következetlenséget tapasztalunk szerzőnknél; ő, ki annyira az idegen és latin nyelv tanítása ellen volt, mégis a tantárgyak közé két modern és egy klasszikus nyelvet vett fel, még pedig az utolsó két évben a latin nyelv veendő fel. Az idegen nyelvek közül különösen az angol nyelv tanítását ajánlja a szerző.

Ami a történelem tanítását illeti, azt az eddig tárgyalt anyag nagy részének kihagyásával képzeli szerzőnk, a tanúltat is mindig összefüggésbe kell hozni a jelennek.

A természetrajz tanításával mindent, amit a természet a földön vagy az égen nyújt, tárgyalni kell, mindegy, akár a természettan vagy vegytan, avagy a botanika, zoologia vagy mineralogia köréhez tartozék, még pedig minden osztályban az egész anyag újra felveendő(!).

Még a tanárképzésre is kiterjeszti szerzőnk figyelmét és itt azt hangsúlyozza, hogy azok, kik tanári pályára készülnek, már tanulmányuk elején rátermettségökről és képességökről bizonyítékot nyújtsanak és egész tanulmányidejük alatt gyakorlati kiképeztetést nyerjenek, miáltal a próbaév teljesen fölöslegessé válnék.

De szerzőnk abbeli indítványával, hogy csak nős tanárokat alkalmazzanak iskolákban, teljesen nevetségessé teszi magát. Ezen indítványát azzal okolja meg, hogy csak a családapák és csak saját gyermekeiken tanulják meg a valódi pedagógiát. Igen könnyen lehetne e vélemény kivihetőségének nehéz voltát kimutatni, csak azt az egy okot akarom felhozni, mi történjék akkor, ha a nős tanárnak nincsenek gyermekei? De mi történjék a nőtlen tanárokkal? Erre is válaszol szerzőnk, t. i. azokat a múzeumokban és szertárakban kellene alkalmazni.

Amint láttuk, dr. Schmidt reformeszméi között vannak igen üdvösek is, de emellett vannak olyanok is, melyeket nem lehet komolyaknak tekinteni.

Téri József.